

## SPEAR projekto įgyvendinimas Vilniaus universitete Fizikos fakultete

### Implementation of SPEAR project at Vilnius University Faculty of Physics

Sandra Pralgauskaitė<sup>1</sup>, Aurelija Novelskaitė<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Fizikos fakultetas, Vilniaus universitetas, Saulėtekio al. 3, LT-10257 Vilnius

<sup>2</sup> Kauno fakultetas, Vilniaus universitetas, Muitinės g. 8, LT-4428 Kaunas

sandra.pralgauskaite@ff.vu.lt

2019 m. Vilniaus universitete (VU) buvo pradėtas įgyvendinti Europos komisijos finansuojamas Horizon2020 Mokslas su visuomene ir visuomenei (Science with and for Society (SwafS)) programos projektas SPEAR - Supporting and Implementing Plans for Gender Equality in Academia and Research [1,2], kurio tikslas – įgyvendinti (tobulinti) lyčių lygybės planus (LLP) 9 skirtingose šalyse veikiančiuose projekto partnerių universitetuose.

VU prie projekto įgyvendinimo savanorystės pagrindu prisijungė VU biblioteka ir 9 akademiniai padaliniai: Ekonomikos ir verslo administravimo, Filosofijos, Fizikos, Istorijos, Kauno ir Komunikacijos fakultetai, Gyvybės mokslų centras, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas bei Verslo mokykla [3]. 2019-2020 m. bendro darbo rezultate, 5 VU akademių padalinių Tarybos patvirtino LLP ir šiuo metu jie yra įgyvendinami. Bendrų diskusijų pagrindu buvo suformuluoti pagrindiniai tikslai ir identifikuotos esminės priemonės bendram VU LLP, kuris šiuo metu yra intensyviai rengiamas diskutuojant su administracija ir VU padalinių atstovėmis ir atstovais bei tarptautiniais SPEAR partneriais.

Vykdamas VU Fizikos fakulteto (FF) 2018-2020 m. veiklos planą, dar 2019 m. fakultete buvo suburta darbo grupė, kurios užduotis buvo išsiaiškinti Fizikos fakultetui svarbias problemas atvirumo lygybei ir įvairovei Vilniaus universitete kūrimui. 2020 m. startavus SPEAR projektui, Fizikos fakultetas nusprendė aktyviai prisidėti prie Vilniaus universiteto Lyčių lygybės plano kūrimo ir sudarė darbo grupę, kuri parengtų FF Lyčių lygybės planą ir pasiūlytų priemones, kurias būtų tikslinga įtraukti į Vilniaus universiteto Lyčių lygybės planą. Darbo grupės sudėtis:

dr. Sandra Pralgauskaitė (grupės vadovė),

dr. Edita Stonkutė,

dr. Aurelija Vaitkuvienė,

dr. Aurelijus Rinkevičius,

dr. Jelena Tamulienė,

Evaldas Matijošaitis (VU SA FF atstovas).

Darbo grupė įvertino esamą lyčių lygybės padėtį VU FF, išanalizavo pasaulio patirtį ir parengė priemones, kurias būtų prasminga įgyvendinti Fakultete, siekiant, kad jaunos moterys būtų patenkintos studijomis bei motyvuotos dirbti VU Fizikos fakultete, labiau pasitikėtų savimi bei matytų galimybes, kaip pasiekti aukščiausius akademinės karjeros laiptelius.

Pirmas uždavinys kuriant Lyčių lygybės planą yra įvertinti esamą padėtį institucijoje. VU FF dirba virš 400 darbuotojų, iš kurių 23 proc. yra moterys. Tarp

akademių darbuotojų, turinčių daktaro laipsnį, moterų yra 15 proc. Moterų procentas tarp fakulteto studentų pastaraisiais metais auga ir šiuo metų yra apie 29 proc. Toks lyčių pasiskirstymas tiek tarp Fizikos fakulteto studentų, tiek tarp darbuotojų fizinių mokslų srityje yra būdingas daugeliui pasaulio mokslo ir studijų institucijų. Nors fizikos studijas renkasi nedaug moterų, tačiau visose studijų pakopose (taip pat ir doktorantūroje) šiuo metu išsilaiko tas pats studentų procentas. Fizikos fakulteto valdymo organuose (Taryboje, dekanate, komisijose ir komitetuose) lyčių atstovavimas šiuo metu yra iš dalies proporcingas: atitinka lyčių pasiskirstymą tarp akademių darbuotojų.

Kaip pagrindinę spręstiną problemą Darbo grupė išskyrė tai, kad moterų akademių darbuotojų procentas mažėja su kiekviena amžiaus grupe ar aukštesniu karjeros laipteliu: Fakultete dirbančios mokslininkės pasiekia vidurinį karjeros lygį (doc., vyresn. m. d.), tačiau, skirtingai nei vyrai, nepasiekia aukščiausiojo (prof., vyr. m. d.). Išanalizavusi Lietuvos ir pasaulio mokslo ir studijų institucijų patirtį, Darbo grupė pasiūlė priemones, kuriomis tikimasi padidinti Fizikos fakulteto darbuotojų suvokimą apie lyčių lygybės užtikrinimo svarbą, sudaryti sąlygas siekti sėkmingos karjeros Fizikos fakultete, nepriklausomai nuo lyties, planą. Šiomis priemonėmis taip pat siekiama šviesti ir informuoti Fakulteto bendruomenę lyčių lygybės klausimais, užtikrinti proporcingą lyčių atstovavimą sprendimus priimančiuose organuose, didinti mokslininkų matomumą, sudaryti sąlygas studentams ir studentams sėkmingai įsitraukti į mokslinę veiklą. Fizikos fakultetui aktualios priemonės numatomos įtraukti į Vilniaus universiteto Lyčių lygybės planą.

*Reikšminiai žodžiai: lyčių lygybė, fizika, fiziniai mokslai, lyčių lygybės planas.*

#### Literatūra

[1] [www.gender-spear.eu](http://www.gender-spear.eu) (2021-09-06).

[2] [www.vu.lt/apiemus/lygios-galimybes#spear-projektas-vu](http://www.vu.lt/apiemus/lygios-galimybes#spear-projektas-vu) (2021-09-06).

[2] [naujienos.vu.lt/atvirasvu-lyciu-lygybe-kaip-jos-sieksime](http://naujienos.vu.lt/atvirasvu-lyciu-lygybe-kaip-jos-sieksime) (2021-09-06).